

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ТА ПОБУТУ ПОДІЛЛЯ

Михайло Купчшин, Антон Мичак. Шаргородщина: сторінки історії. – К., 2002.

Помітним явищем нинішньої доби є стрімке зростання уваги широких кіл громадськості до історії так званої “малої Батьківщини”, тобто – окремих областей, районів, великих та малих міст і навіть сіл. Така діяльність сприяє розгортанню краєзнавчої роботи, яка поглиблює та популяризує наші знання про рідний край. Серед подібних видань можна, приміром, назвати видання останніх років: “Міста і села галицького району: історія, пам’ятки, особистості” (П. Арсенич, З. Федунків, Р. Гандзюк; 2001), “Історія регіонів України: Лисянщина” (В. Щербатюк; 2002) та ін.

Велику роль у цих процесах нині відіграють обласні земляцтва (та їх районні структури) в Києві, які координують зусилля своїх членів, спрямовані на дослідження та популяризацію всього найкращого зі створеного минулими поколіннями. Фактично, подібні неформальні (а тому й не забюрократизовані) громадські організації є творчим продовженням давніх православних українських братств XVI–XVIII ст., які ставили за головну мету збереження культурної та релігійно-національної ідентичності нашого народу. Таку ж ідею у нинішній час ставлять земляцтва, які взяли на озброєння засади братств. Як і раніше, об’єднуючи інтелектуалів, політиків та бізнесменів, земляцтва дають можливість реалізувати такі культурні проекти, які, на даному етапі, не охоплюють державні наукові установи (в силу хоча б фінансових труднощів). Зразком активної діяльності є Чернігівське земляцтво в Києві, яке видає щороку солідний, тематично-спрямований календар (у вигляді ошатної, гарно ілюстрованої книги), де міститься безліч найрізноманітнішої інформації про Чернігівщину (в тому числі і про членів земляцтва). Окрім цього, воно видає також газету “Отчий поріг” та фінансує численні культурологічні проекти.

З виходом книги “Шаргородщина: сторінки історії”, український читач дізнається ще про один мальовничий та багатий на історію куточок нашої Вітчизни, що в адміністративному відношенні нині належить до Вінниччини. Книга побачила світ дякуючи величезній праці багатьох людей, кожен з яких вклав у неї частинку свого розуму та серця. Це стосується, перш за все, її авторів – членів Вінницького земляцтва у місті Києві, котрих об’єднала щира синівська любов до рідної землі. Знаменно, що Вінницьке земляцтво було першим у столиці України, ставши зразком для появи інших подібних організацій. Неоціненна життєва мудрість та зваженість Михайла Федоровича Купчишина, нагородженого за свою тривалу подвижницьку працю багатьма державними відзнаками, дозволили уникнути крайнощів у трактуванні багатьох делікатних та маловисвітлених подій минувшини. Його молодший побратим – Антон Григорович Мичак – вже є автором опублікованої краєзнавчої книги про своє рідне село “Хоменки” (1998 р.). Він – професійний геолог, кандидат геологічних наук, співробітник Інституту геологічних наук Центру аерокосмічних досліджень Землі НАН України. Творчий сплав наукового досвіду, допомогли авторам успішно завершити роботу над цією небуденною книгою.

Літературний хист уродженця Шаргородщини – члена Національної Спілки письменників України, заслуженого журналіста України Петра Мойсейовича Перебийноса надав книзі тієї вишуканості стилю та прозорості думки, які забезпечать їй успіх серед найширших кіл читачів.

У підготовці видання взяли участь також Вінницьке земляцтво у Києві (голова ради – Віталій Безносок) та Єврейська рада України (голова – Ілля Левітас). Дуже велику допомогу авторам надали земляки-шаргородці: вчителі, краєзнавці, працівники культурно-освітніх закладів, представники районного керівництва та місцевої преси. Фінансову допомогу проекту, дякуючи якій робота нарешті побачила світ, люб’язно надав ректор Академії державної податкової служби України Петро Володимирович Мельник.

Поява цієї книги, яка вже знайшла свого вдячного читача, – подія не лише для Шаргородщини, а й помітне культурне явище у масштабах усієї України. Шаргородщина – серцевина східного Поділля, невід’ємна частина давньої української землі, яка протягом довгої історії зазнала численних злетів та потрясінь, але, попри всі випробування, зберегла свою

національну, культурну та релігійну ідентичність. Славна доба Київської Русі та Галицько-Волинського князівства змінилася тривалим періодом бездержавності, коли благодатні подільські землі входили до складу Золотої Орди, Великого Князівства Литовського, речі Посполитої, Османської та Російської імперій. Характеризуючи всі ці історичні етапи, автори доводять читача до періоду незалежної Української держави, переконливо показуючи, що це був неминучий наслідок багатовікової боротьби нашого народу за право бути вільними на власній землі.

У чому цінність цієї книги? Перш за все – в об'єктивному висвітленні минулого Шаргородщини на широкому тлі історії Поділля та України. Надзвичайну вагу мають оприлюднені в ній документи, більшість з яких невідома широкій громадськості і публікується вперше. Особливо це стосується висвітлення так званих “білих плям” – замовчуваних, в силу їх трагізму, сторінок історії (періоди української революції, громадянської війни, масових репресій та голодоморів). Авторі коректно, критично, але й без ідеологічної упередженості поставилися до зібраних ними опублікованих та архівних матеріалів, послідовно стоячи на українських патріотичних державницьких позиціях.

У книзі висвітлено долі представників національних меншин, які населяють Шаргородщину. Це стосується перш за все поляків та євреїв, які створили у краї багату і самобутню культуру. Саме тут, на Шаргородщині, дякуючи національній толерантності місцевого українського населення, збереглися унікальні пам'ятки єврейської архітектури та культури, які все більше і більше приваблюють дослідників та паломників із усього світу.

Фактично, ця книга є енциклопедичним виданням, оскільки торкається не лише історії, а й природи, економіки, культури краю. Вона буде бажаною у школах, бібліотеках, робочих кабінетах та книжкових полицях усіх мислячих людей найрізноманітнішого віку, яким дорога шаргородська земля – невід'ємна частина нашого прекрасного Поділля. Її поява у світ повинна стати стимулом для інших регіонів України, які в минулому грали вагомую роль у житті української нації.

м. Київ